

ANALIZĂ PRIVIND IMPLICAREA ACTUALĂ A ONG-URILOR ÎN ÎNGRIJIREA ALTERNATIVĂ A COPIILOR

SMARANDA WITEC

THEODORA ENE

IULIE 2015

CUPRINS

1. MULȚUMIRI	2
2. CONTEXT GENERAL	4
3. METODOLOGIE	5
4. SITUAȚIA ÎN PROTECȚIA COPILULUI	7
4.1. Servicii de tip rezidențial	
4.2. Servicii de tip familial	
4.3. Servicii de prevenire a separării copiilor de părinți	
4.4. Resurse umane	
5. ANALIZA DATELOR	13
5.1 Servicii nerezidențiale	
5.2 Servicii rezidențiale	
5.3 Finanțare	
5.4 Formare	
5.5 Dificultăți financiare	
5.6 Resurse umane	
5.7 Legislație	
5.8 Colaborarea cu autoritățile	
5.9 Provocări pentru următoarele 24 de luni și soluții	
5.10 Colaborarea cu instituțiile publice	
5.11 Analiza datelor furnizate de DGASPC-uri	
6. CONCLUZII	33
BIBLIOGRAFIE	35
ANEXA	36

1. MULTUMIRI

Autorii studiului doresc să mulțumească participanților la realizarea studiului pentru calitatea informațiilor furnizate și pentru timpul și disponibilitatea de care au dat dovadă!

Mulțumirile se îndreaptă către: Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecție a Copilului Bacău, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecție a Copilului Prahova, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecție a Copilului Sector 3, București, ADRA România, Asociația “Sprijinirea Integrării Sociale”, Asociația de Ajutor AMURTEL România, Asociația Ador Copiii, Asociația Centrul Român pentru Copii Dispăruți și Exploatați Sexual Focus, Asociația Educ, Asociația Federeii, Asociația Fraților Mariști ai Școlilor din România, Asociația Valentina, Federația Internațională a Comunităților Educative (FICE) Romania, Fundația Internațională pentru Copil și Familie "Dr. Alexandra Zugrăvescu", Fundația de Sprijin Comunitar, Fundația Copiii Noștri, Fundația Inocenți, Fundația Leonardo Murialdo, Fundația Loc, Fundația Parada, Fundația Română pentru Copii, Comunitate și Familie, Fundația Serviciilor Sociale Bethany, Fundația Talentum, Fundația World Vision România, Organizația Comunitară Concordia, Organizația Trebuie Filiala Brăila.

MULTUMIRI SPECIALE: Federației Organizațiilor Neguvernamentale pentru Copil (FONPC) și SOS Satele Copiilor România.

2. CONTEXT GENERAL

Federația Organizațiilor Neguvernamentale pentru Copil - FONPC, în calitate de partener al Asociației SOS Satele Copiilor România, implementează în perioada aprilie 2015-martie 2016 proiectul **„Rolul organizațiilor neguvernamentale în îngrijirea alternativă a copiilor – Investiție comună în calitate”**, nr. ref. 2014 C5.2_37 (1998).

Proiectul este finanțat prin Programul Fondul ONG în România – Componenta 5 *Dezvoltarea Capacității ONG-urilor. Rețele și Coalitii/ Subcomponenta 5.2 Sprijin pentru inițiative care contribuie la dezvoltarea unui cadru favorabil pentru ONG-uri în România și creșterea reprezentării sectorului neguvernamental*. Acest program este derulat în cadrul Mecanismului Financiar al Spațiului Economic European (SEE) 2009-2014.

Scopul proiectului este acela de a contribui la îmbunătățirea cadrului în care funcționează ONG-urile din domeniul îngrijirii alternative a copiilor îndeosebi în ceea ce privește finanțarea serviciilor sociale, iar activităților proiectului se adresează principalele probleme identificate la nivel național.

În acest sens, activitățile proiectului vizează:

- analizarea gradului de implicare a ONG-urilor în îngrijirea alternativă a copiilor;
- identificarea bunelor practici privind colaborarea între ONG-uri și autoritățile publice, stimularea dialogului contructiv între părți, facilitarea schimbului de experiență între ONG-uri prin organizarea de întâlniri regionale;
- elaborarea unui document de poziție care va fi realizat pornind de la documentele întocmite pentru întâlnirile regionale și de la concluziile acestor întâlniri;
- dezvoltarea strategiei și a planului de acțiune al Asociației SOS Satele Copiilor România în domeniul voluntariatului.

Grupul țintă este reprezentat, pe de-o parte, de organizațiile neguvernamentale active în domeniul protecției copilului, și, în special, de cele care oferă servicii specializate copiilor, cele care intenționează să se dezvolte în această direcție și cele interesate de modul în care este organizată și funcționează îngrijirea alternativă a copiilor și, pe de altă parte, beneficiarii ai proiectului sunt și autoritățile administrației publice locale, respectiv

Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC), cărora le revine responsabilitatea de a oferi protecție copiilor lipsiți de îngrijirea părintească, precum și autoritatea centrală prin Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție (ANPDCA).

Conform celor mai recente date statistice¹, la 31 martie 2015 doar 4138 de copii beneficiau de îngrijire alternativă în serviciile ONG-urilor, din care 4062 de copii în servicii de tip rezidențial (comparativ cu 17.923 copii care se aflau în servicii de tip rezidențial publice), iar restul de 76 se regăseau în asistență maternală (18851 copii la asistenți maternali angajați ai DGASPC). Din cei 4062 de copii aflați în servicii de tip rezidențial private, 4038 de copii se aflau în centre de plasament și 24 de copii se aflau în centre maternale. Din 21.448 beneficiari ai centrelor de zi, inclusiv ai centrelor de recuperare, 8811 au fost sprijiniți în centrele aflate în subordinea organismelor private acreditate și din 34.375 beneficiari ai altor servicii de prevenire (centre de consiliere și sprijin pentru părinți, servicii de prevenire a abandonului prin planning familial, monitorizarea femeii gravide, etc.), 2696 sunt beneficiari ai serviciilor de prevenire care funcționează în subordinea organismelor private acreditate.

3. METODOLOGIE

Ca obiective principale, *Analiza privind implicarea actuală a ONG-urilor în îngrijirea alternativă a copiilor* își propune identificarea:

1. tipurilor de servicii acordate copiilor aflați în îngrijire alternativă în ONG-urile membre FONPC;
2. dificultăților cu care se confruntă ONG-urile în furnizarea de servicii și propuneri de soluționare;
3. percepției autorităților privind rolul ONG-urilor și nevoia acestora de sprijin din partea autorităților publice.

Pentru colectarea datelor, au fost utilizate două chestionare distincte, primul chestionar, adresat celor 82 de ONG-uri membre ale FONPC, a îmbinat întrebările cu răspuns predefinit cu întrebările cu răspuns deschis care să permită și colectarea unor date calitative ce au fost ulterior codificate pentru interpretare, iar cel de-al doilea chestionar a fost adresat DGASPC-urilor implicate în implementarea proiectului, în județele în care ONG-urile sunt bine

¹ http://www.mmuncii.ro/j33/images/buletin_statistic/Copil_trim_I_2015.pdf

reprezentate, respectiv în Bacău, Sibiu, Bihor, Timișoara, Vâlcea, Constanța, Prahova și în municipiul București (au răspuns DGASPC Bacău, DGASPC Prahova și DGASPC sector 3, București). Acesta a urmărit identificarea percepției DGASPC-urilor consultate asupra dificultăților, soluțiilor și colaborării cu ONG-urile.

S-a optat pentru completarea online a chestionarelor datorită facilității aplicării și costurilor reduse, ținând cont de accesul ridicat la internet al grupului țintă.

Deși realizarea analizei a vizat toate cele 82 de ONG-uri membre FONPC, rata de răspuns a fost de aprox. 25% (21 răspunsuri complete și 3 incomplete), o parte dintre ONG-urile consultate declinând participarea, fie pentru că nu furnizează în prezent servicii de îngrijire alternativă, fie din pricina supraîncărcării în această perioadă sau a lipsei de personal, fie din alte motive. Dintre ONG-urile care au completat chestionarul, 16 oferă servicii de îngrijire alternativă (vezi Anexa 1).

Din 8 chestionare adresate DGASPC-urilor, au fost completate trei, de către DGASPC Prahova, DGASPC Bacău și DGASPC București, sector 3. Nu se cunosc motivele pentru care celelalte cinci DGASPC-uri nu au completat chestionarul transmis, acestea putând varia de la refuzul implicării, supraîncărcare până la lipsă de personal, perioadă de concedii sau alte motive.

Au fost solicitate 6 interviuri și au fost confirmate și realizate 4 interviuri, fie prin Skype, fie, acolo unde timpul nu a permis respondentului realizarea interviului, s-au primit răspunsuri la întrebările din ghidul structurat de interviu. Astfel, s-au înregistrat răspunsuri din partea Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adoptie, Fundației Serviciilor Sociale Bethany, Fundației Inocenți Bistrița Năsăud, și Direcției Generale de Asistență Socială și Protecție a Copilului Sector 3, București

Etape în realizarea studiului:

Pilotarea chestionarelor s-a desfășurat în perioada 30.06.2015 – 1.07.2015.

Revizuirea chestionarelor, ca urmare a sugestiilor evaluatorilor implicați în pilot, a avut loc în perioada 01.07.2015 – 02.07.2015.

Completarea chestionarelor (auto-aplicate, online) s-a realizat în perioada 03 – 16 iulie 2015 pentru ONG-urile membre al FONPC și 06 – 17 iulie pentru DGASPC-uri.

Interviurile s-au desfășurat în perioada 21-28 iulie, după prelucrarea primară a datelor cantitative.

Interpretarea datelor a fost finalizată la data de 31 iulie 2015.

Limite

Timpul scurt avut la dispoziție pentru desfășurarea cercetării a permis doar realizarea unei analize primare, colectarea datelor concentrându-se pe identificarea unor aspecte principale de către cei consultați.

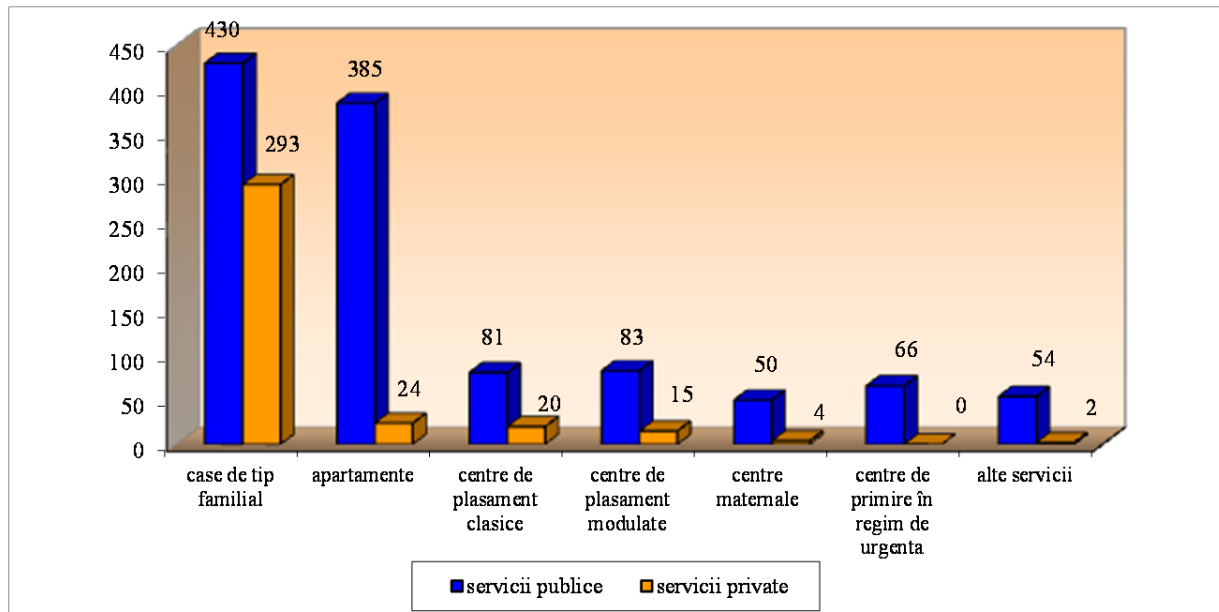
Numărul redus de organizații și DGASPC-uri respondente care oferă servicii de îngrijire alternativă nu permite generalizarea pe baza răspunsurilor primite și nici identificarea unor tendințe care să fie definitorii pentru o populație reprezentativă a acestor organizații. Ca urmare, analiza se limitează la răspunsurile obținute.

4. SITUAȚIA ÎN PROTECȚIA COPILULUI

4.1. Servicii de tip rezidențial

La 31 martie 2015, conform datelor ANPDCA, dintr-un număr total 1.149 **servicii de tip rezidențial publice** și 358 servicii de tip rezidențial ale **organismelor private acreditate** - centre de plasament clasice sau modulate, apartamente, case de tip familial, centre maternale, centre de primire în regim de urgență, alte servicii (serviciul pentru dezvoltarea deprinderilor de viață independentă, adăpost de zi și de noapte), doar 164 sunt raportate fiind centre de plasament de tip vechi sau modulate în cadrul DGASPC-urilor și 35 ca fiind centre de plasament de tip vechi sau modulate ale **organismelor private acreditate**. Cu toate că față de martie 2014 se înregistrează o scădere a numărului de beneficiari ai sistemului de protecție specială (cu 1941 mai puțini), 43,7 % dintre copiii și tinerii, pentru care s-a dispus măsura de plasament în îngrijire rezidențială, trăiesc în centrele de plasament clasice și modulate.

Servicii de tip rezidențial, la 31 martie 2015

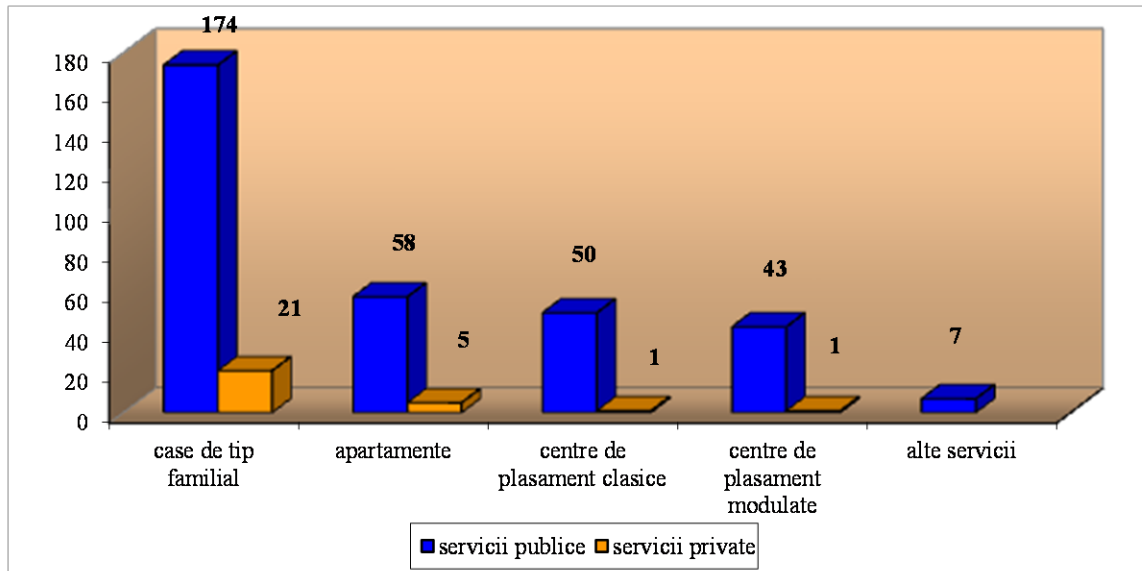

Sursa http://www.mmuncii.ro/j33/images/buletin_statistic/Copil_trim_I_2015.pdf

În furnizarea acestor tipuri de servicii pentru cei 4062 de copii, o pondere mai mare o au organizațiile din regiunile Nord Est, Vest, Nord Vest și Centru (între 680 și 797 de copii), o prezență mai redusă în regiunile Sud Muntenia, București-Ilfov și Sud Est (între 243 și 433 de copii) și o prezență extrem de redusă în regiunea Sud Vest Oltenia (63 de copii).

Conform datelor statistice furnizate de ANPDCA, copiilor cu dizabilități le este destinat un număr de 360 servicii de tip rezidențial (332 servicii de tip rezidențial publice și respectiv 28 servicii de tip rezidențial private), iar numărul copiilor cu dizabilități care beneficiau de măsură de protecție specială în aceste servicii era la data de 31.03.2015, de 7.291 copii (în scădere cu 553 copii față de aceeași perioadă a anului 2014). Cu toate acestea, numărul centrelor de plasament de tip vechi pentru copii și tineri cu nevoi speciale este încă mare.

Servicii de tip rezidențial pentru copii cu dizabilități la 31 martie 2015

Sursa http://www.mmuncii.ro/j33/images/buletin_statistic/Copil_trim_I_2015.pdf

Case de tip familial și apartamente

La 31 martie 2015, 7712 copii trăiau în 430 case de tip familial și 385 apartamente - servicii de tip rezidențial publice și alți 3083 de copii în 293 case de tip familial și 94 apartamente -servicii de tip rezidențial aflate în subordinea organismelor private acreditate.

Numărul redus al caselor de tip familial și al apartamentelor comparativ cu numărul de centre de plasament poate fi justificat și prin standardele de cost și personal care sunt mai generoase pentru centrele de plasament, decât pentru casele de tip familial.

Centre maternale

La 31 martie 2015, la nivel național existau 54 de centre maternale dintre care doar 4 funcționau în subordinea organismelor private acreditate.

Centre de primire în regim de urgență

66 centre de primire în regim de urgență (cu 832 beneficiari) sunt raportate la data 31 martie 2015.

Distribuția geografică a serviciilor de tip rezidențial, aflate în subordinea organismelor private acreditate

Cele mai recente date statistice furnizate de ANPDCA cu privire la distribuția geografică a serviciilor de tip rezidențial, aflate în subordinea organismelor private acreditate, funcționale, sunt de la finalul anului 2014, când era raportat numărul de 4087 de copii aflați în îngrijire rezidențială la organisme private acreditate. În județele Bacău, Bihor și Prahova se înregistrează cel mai mare număr de copii aflați în îngrijire rezidențială oferită de organisme private acreditate, iar în județele Argeș, Ialomița și Mehedinți se înregistrează cel mai mic număr de copii aflați în îngrijire rezidențială oferită de organisme private acreditate. În următoarele județe nu este raportat niciun serviciu rezidențial oferit de organisme private acreditate (OPA): Călărași, Dolj, Teleorman, Tulcea, Vrancea.

Nr.	Județ	Total beneficiari	Centru clasic de plasament	Centru de plasament modulat	Casa de tip familial	Apartament	Centru maternal I	Alte servicii
1.	Alba	70	-	-	7	-	-	-
2.	Arad	141	-	-	17	-	-	-
3.	Argeș	6	-	-	-	1	-	-
4.	Bacău	793	3	-	22 ²	3	-	-
5.	Bihor	359	1	-	36 ³	-	-	-
6.	Bistrița Năsăud	29	-	-	3	-	-	-
7.	Botoșani	29	1	1	3	-	-	-
8.	Brăila	76	-	-	3	-	-	-
9.	Brașov	100	1	1	8	-	1	-
10.	București	306	4	-	8	11	1	1 ⁴
11.	Buzău	28	1	-	1	-	-	-
12.	Caraș Severin	38	1	-	2	1	-	-
13.	Cluj	66	3	-	5	-	-	-
14.	Constanța	123	-	1	13	-	-	-
15.	Covasna	12	1	-	1	-	-	-
16.	Dâmbovița	27	-	-	2	-	-	-
17.	Galați	21	1	2	4	-	-	-
18.	Giurgiu	55	-	-	3	-	-	-
19.	Gorj	13	-	-	1	-	-	-
20.	Harghita	95	-	-	3	-	1	-
21.	Hunedoara	257	-	3	10	-	-	-
22.	Ialomița	7	-	1	-	-	-	-
23.	Iasi	118	-	-	6	2	-	-
24.	Ilfov	83	-	3	4	-	-	-
25.	Maramureș	54	-	-	6	-	-	-
26.	Mehedinți	7	-	-	1	-	-	-
27.	Mureș	215	-	-	26	2	-	-
28.	Neamț	94	-	1	6	-	-	-

² Opt case de tip familial sunt dezvoltate de SOS Satele Copiilor România.

³ Șaisprezece case de tip familial sunt dezvoltate de Fundația Caminul Felix și șase de Fundația "Elim".

⁴ București: un centru de primire în regim de urgență a victimelor violenței în familie.

29.	Olt	10	-	-	1	-	-	-
30.	Prahova	348	2	-	6	-	-	-
31.	Sălaj	56	1	-	-	-	-	-
32.	Satu Mare	106	-	1	6	-	-	-
33.	Sibiu	225	-	-	9 ⁵	-	-	-
34.	Suceava	131	-	-	11	-	-	-
35.	Timiș	327	-	1	23	-	1	1 ⁶
36.	Vâlcea	34	-	-	2	3	-	-
37.	Vaslui	23	-	-	1	-	-	-
Total		4087	20	15	260	23	4	2

Sursa: http://www.mmuncii.ro/j33/images/buletin_statistic/copii_2014.pdf și date transmise de ANPDCA

4.2. Servicii de tip familial

Asistența maternală

În prezent (31 martie 2015), rețeaua de asistenți maternali existentă la nivel național este compusă din 12.090 de asistenți maternali profesioniști, care îngrijesc 18.927 copii, dintre care 76 sunt la asistenți maternali angajați ai organismelor private acreditate și 18.851 la asistenți maternali angajați ai DGASPC.

Plasament familial

La 31 martie 2015, 13.761 copii erau în plasament la rude până la gradul IV și 4106 la alte familii/persoane.

4.3. Servicii de prevenire a separării copiilor de părinți

ANPDCA consideră că reducerea intrării copiilor în sistemul de protecție specială nu ar fi fost posibilă fără dezvoltarea **serviciilor de prevenire a separării copiilor de părinți** (centre de zi, centre de recuperare, centre de consiliere, etc.). Începând cu 1 ianuarie 2005, serviciile publice de asistență socială de la nivelul consiliilor locale sunt principalele responsabile cu dezvoltarea acestora, ajungând la 31 martie 2015 să ofere servicii pentru 42,20% din copiii beneficiari de astfel de servicii, pentru 20,61% oferind organismele private acreditate, iar 37,19% sunt beneficiari ai serviciilor de prevenire oferite de Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului.

(http://www.mmuncii.ro/j33/images/buletin_statistic/Copil_trim_I_2015.pdf)

⁵ Aezământul de copii "Sf. Ierarh Leontie" Radăuți (complex de 10 casute de tip familial).

⁶ Timiș: un serviciu pentru dezvoltarea deprinderilor de viață independentă în vederea inserției socio-profesionale.

Numărul de beneficiari ai serviciilor de prevenire a separării copilului de părinți - cazuri active la 31 decembrie 2014

Din totalul de 55833 de beneficiari ai serviciilor de prevenire a separării copilului de părinți, 8623 erau beneficiari ai centrelor de zi, inclusiv ai centrelor de recuperare, aflate în subordinea organismelor private acreditate și 2290 erau beneficiari ai serviciilor de prevenire care funcționează în subordinea organismelor private acreditate.

Numărul de beneficiari ai sistemului de protecție specială - cazuri active la 31 decembrie 2014

În cadrul serviciilor de tip familial, din totalul de 36.638 beneficiari, 72 de beneficiari erau înregistrați la asistenți maternali angajați ai organismelor private acreditate, din totalul de 18.798 de beneficiari aflați în asistență maternală.

Serviciile de prevenire a separării copilului de familie sunt recunoscute de către personalul din domeniul protecției copilului ca fiind foarte importante, în cadrul acestora (centre de zi, de recuperare și consiliere) furnizându-se o gamă largă de servicii, de la sprijin pentru dezvoltarea abilităților de viață independentă, realizarea temelor și până la consiliere psihologică, terapie psihologică și kinetoterapie.

În primul trimestru al anului 2015, din 21.448 beneficiari ai centrelor de zi, inclusiv ai centrelor de recuperare, 4493 au fost sprijiniți în centrele aflate în subordinea consiliilor locale, 8811 în centrele aflate în subordinea organismelor private acreditate și 8144 în centrele din subordinea DGASPC, înregistrându-se constant o creștere a numărului de cazuri sprijinite, ceea ce ar putea duce la o scădere a numărului de intrări în sistemul de protecție a copilului.

Din 34.375 beneficiari ai altor servicii de prevenire (centre de consiliere și sprijin pentru părinți, servicii de prevenire a abandonului prin planning familial, monitorizarea femeii gravide, etc.), 2696 sunt beneficiari ai serviciilor de prevenire care funcționează în subordinea organismelor private acreditate.

Tot în primul trimestru al anului 2015 a scăzut numărul copiilor care intră în serviciile rezidențiale publice și a crescut ușor numărul celor din casele de tip familial din subordinea organismelor private acreditate.

4.4. Resurse umane

Se constată o scădere a numărului de funcționari, iar restricționarea angajărilor în sistem alături de plecările profesioniștilor din cauza reducerilor salariale ar putea avea drept consecință calitatea scăzută a serviciilor oferite beneficiarilor, sau servicii insuficiente ca număr.

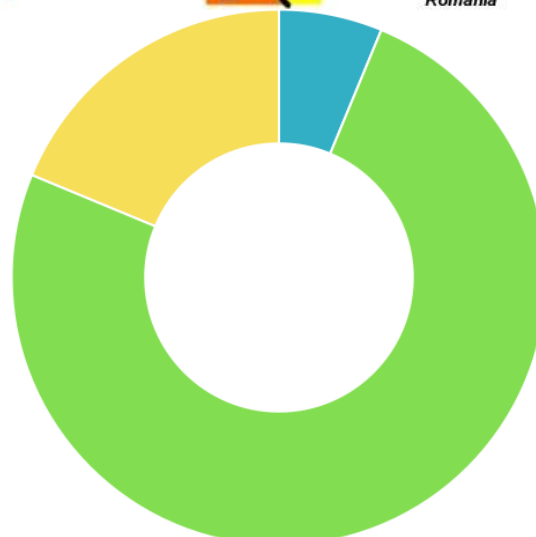
Potrivit Colegiului Național al Asistenților Sociali din România, ”Strategia națională în domeniul incluziunii sociale și combaterii sărăciei 2014-2020 elaborată de Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice prevede un necesar de încă 11.000 de noi asistenți la nivel național, deși acum sunt activi în România doar circa 5.500 din cei peste 30.000 în a căror formare statul a investit în ultimii 25 de ani. Această situație duce la supra-încărcarea profesională pe fondul unor remunerații deja disproporționate în raport cu specificul meseriei” (<http://www.cnasr.ro/documente-7-279-ro-COMUNICAT-DE-PRES>).

Conform studiului realizat de Florin Lazăr (*Profilul asistenților sociali din România, 2015*) profilul specialistului în domeniu este următorul: “un asistent social de sex feminin (88%) în jurul vârstei de 36 de ani (între 22 și 86) și cu o experiență profesională bogată (deci rămân în sistem după absolvirea studiilor de specialitate) în ciuda unui salariu cuprins între 800 și 1.000 RON în mediul rural. Peste 70% lucrează în sistemul public de asistență socială, restul fiind angajații organizațiilor neguvernamentale, inclusiv cele ce țin de biserică. (http://www.cnasr.ro/imag/files_1/146539109455644ab758667.pdf)

5. ANALIZA DATELOR

Chestionarul online adresat ONG-urilor membre în Federația Organizațiilor Neguvernamentale pentru Copil a fost structurat pe două dimensiuni principale. Aceste dimensiuni au în vedere tipurile de servicii de îngrijire alternativă oferite copiilor – rezidențial sau nerezidențial. Pentru fiecare dintre dimensiuni au fost elaborate o serie de întrebări, atât închise, cât și deschise în vederea obținerii cât mai multor informații.

În privința tipului de servicii de îngrijire alternativă oferite de cele 16 ONG-uri care oferă servicii de îngrijire alternativă, trei sferturi dintre acestea oferă servicii de tip nerezidențial, doar o organizație oferă servicii de natură rezidențială, iar restul oferă servicii combinate – atât de natură rezidențială cât și nerezidențială (vezi Anexa 1).

■ Rezidențial
 ■ Nerezidențial
 ■ Ambele

Figura nr. 1 – Distribuția ONG-urilor respondente în funcție de natura serviciilor de îngrijire alternativă oferite

5.1. Servicii nerezidențiale

Din totalul organizațiilor respondente, doar într-un singur caz organizația furnizează servicii de tip familial pentru copii cu dizabilități care sunt plasați la rude până la gradul IV inclusiv cât și la alte familii sau persoane (31, respectiv 11 copii cu dizabilități).

În ceea ce privește serviciile de prevenire a separării copilului de părinți, principalele trei tipuri de servicii oferite de ONG-urile respondente sunt centrele de zi, centrele/serviciile de consiliere (câte jumătate dintre ONG-urile respondente) și centrele/serviciile de terapie (trei organizații). O treime dintre organizațiile respondente prezintă atât servicii sub forma centrelor de zi, cât și servicii de consiliere. În acest caz, o mare parte dintre beneficiarii unuia dintre servicii se regăsește printre beneficiarii și celorlalte servicii furnizate. Pe de altă parte, doar câte o organizație prezintă centre/servicii de recuperare și servicii de prevenire de tip sprijin material. Chiar dacă oferă unul sau mai multe servicii, există o mare diferență între volumul de beneficiari deservit. Astfel, avem organizații al căror total al beneficiarilor se ridică la 25 de copii (în cadrul unui centru de zi), iar la celălalt capăt al continuumului regăsim o organizație care oferă servicii unui număr de 818 copii (în cadrul unui centru/serviciu de consiliere).

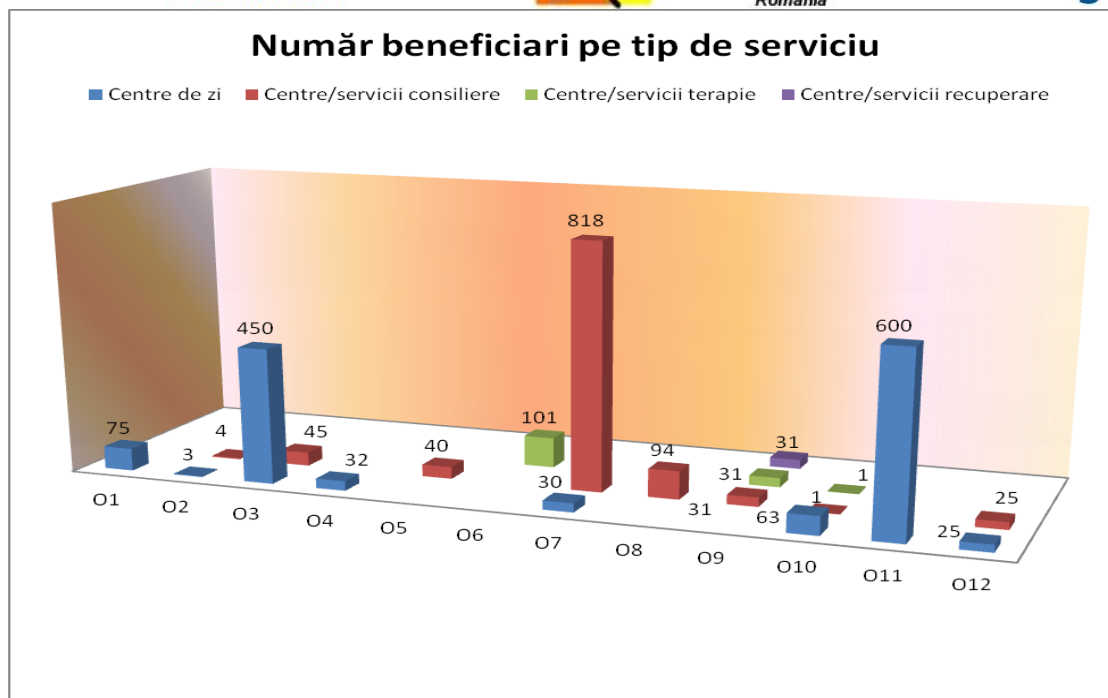

Figura nr. 2 – Număr beneficiari pe tip de servicii de îngrijire alternativă nerezidențiale

Din perspectiva a jumătate din organizațiile respondente, numărul de copii beneficiari ai serviciilor de îngrijire alternativă nerezidențiale s-a păstrat constant în 2015 comparativ cu 2014 și se așteaptă să rămână la același nivel și pentru 2016. Pe de altă parte, doar o cincime dintre ONG-urile respondente considerau că au mai mulți beneficiari în 2015 față de 2014, în schimb o treime dintre organizații considerau că vor avea mai mulți beneficiari în 2016.

‘Centrele de zi private sunt instituțiile cu cel mai important impact asupra copiilor proveniți din familii care se confruntă cu lipsuri majore. În condițiile prevăzute de Ord. 31/2015 al Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și a Persoanelor Vârstnice, licențierea unui serviciu de tip centru de zi este un obiectiv greu de atins de majoritatea centrelor, întrucât ele funcționează mult cu muncă voluntară, cu resurse umane puține și extrem de motivate, nu au angajați care să realizeze doar documente ci care lucrează direct cu beneficiarul...aceste aspecte fiind folosite ca argumente pentru a face estimarea că și numărul copiilor aflați în îngrijire alternativă nerezidențială va fi în mare scădere.

Apreciez că va fi același număr de copii plasați/încredințați la asistenții maternali profesioniști dacă nu mai puțini, fondurile mici de salarizare nepermițând practic DGASPC-urilor de a angaja alți asistenți maternali. Din nevoia de a respecta standardele de calitate pentru obținerea licenței de funcționare, serviciul care asigură protecția copilului la asistentul

maternal profesionist va suferi modificări de organizare. Aceste modificări se vor vedea mai curând la nivelul numărului de copii plasați (care va scădea) și nu la numărul de asistenți maternali angajați (din lipsa de fonduri pentru salarii). Practic, în Iași, un asistent maternal putea fi constrâns de CPC să primească în plasament 2 copii. Noile reguli impuse de Ord. 31/2015 al Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și a Persoanelor Vârstnice vor elimina această constrângere, având ca efect scăderea numărului de copii din asistență maternală” (respondentul la interviu din partea Fundației Sociale Bethany).

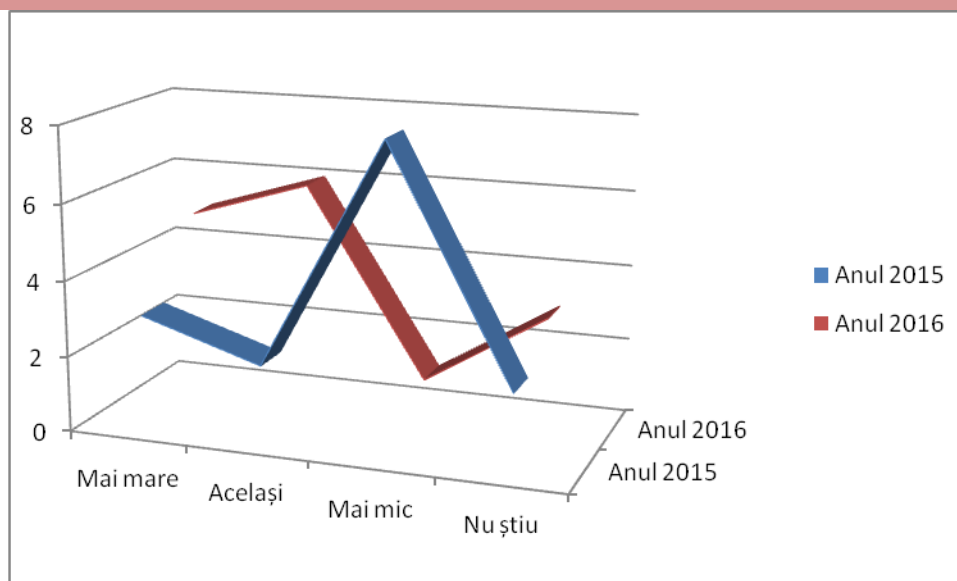

Figura nr.3 – Estimarea evoluției nr. beneficiari comparativ cu 2014, respectiv 2015

Aceeași opinie legată de tendința de scădere, nu și cu privire la amploare, o are și respondentul din partea ANPDCA: “Ținând cont de tendințele din ultimii ani, consider că numărul beneficiarilor serviciilor de tip familial private va fi în **scădere** ușoară. Având în vedere tendințele din ultimii 10 ani, consider că în anul 2016 numărul copiilor din serviciile de tip rezidențial publice va fi **în scădere**”.

Respondentul din partea Fundației Inocenți, cu experiență managerială formată atât în sistemul public de protecție a copilului, cât și în sectorul nonprofit, este pozitiv în legătură cu această estimare. Astfel, consideră că “numărul de beneficiari va fi la fel, dar că la nivelul organizațiilor neguvernamentale există dorința de a crește numărul de servicii, dar nu există susținere financiară pentru acest lucru”.

5.2. Servicii rezidențiale

Numărul redus de organizații respondente care oferă servicii de îngrijire alternativă de tip rezidențial (și anume 4) nu permite generalizarea pe baza răspunsurilor primite și nici identificarea unor tendințe care să fie definitorii pentru o populație reprezentativă a acestor organizații. Ca urmare, analiza se limitează la răspunsurile obținute.

Din gama de servicii rezidențiale care pot fi create și administrate de ONG-uri, organizațiile respondente au ales să dezvolte în principal centre de plasament de tip clasic, case de tip familial, apartamente, adăposturi de noapte și servicii pentru dezvoltarea deprinderilor de viață independentă. Doar o organizație a optat pentru furnizarea unui singur tip de serviciu (casă tip familial), în timp ce restul a optat pentru un mix de servicii rezidențiale.

Această varietate de servicii permite deservirea unui număr mai mare de beneficiari. Astfel, sunt organizații care au doar 8 copii beneficiari ai unui serviciu rezidențial, pe când cele cu mix de servicii ajung să deservească în jur de 200 de copii (199 și respectiv 206 copii).

La nivelul serviciilor de îngrijire alternativă de tip rezidențial, oferite de un sfert din organizațiile respondente, opiniile sunt împărțite în mod egal în ceea ce privește evoluția numărului de beneficiari – jumătate afirmând că au deservit un număr mai mic de persoane iar restul că au deservit același număr de beneficiari și în 2015. Nu există un consens nici asupra evoluției numărului de beneficiari în 2016, jumătate din organizații fiind de părere că numărul de copii beneficiari va crește, iar între restul părerile sunt împărțite.

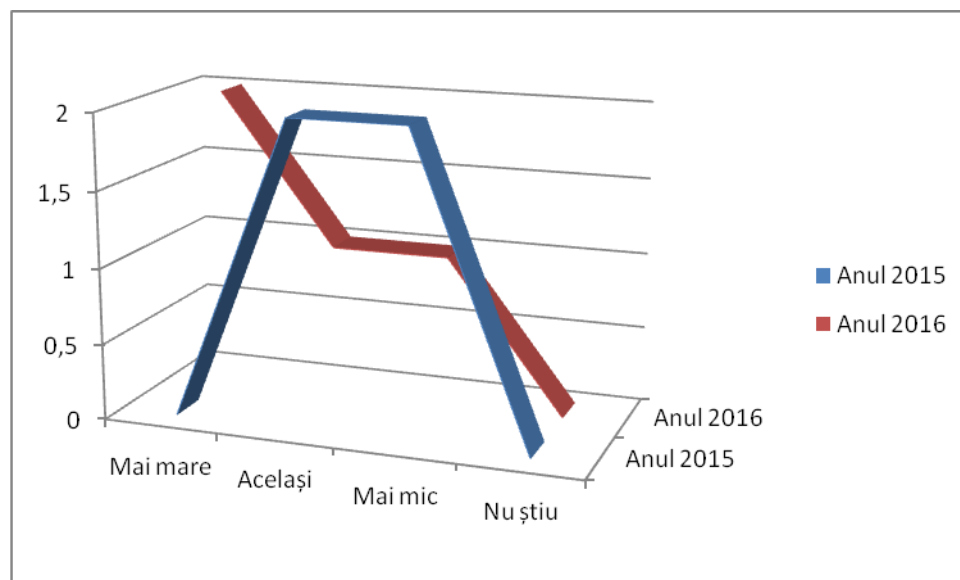

Figura nr.4 – Estimarea evoluției nr. beneficiari comparativ cu 2014 respectiv 2015

După cum se observă și din comentariile de mai jos, se repetă aceeași disensiune privind evoluția numărului de copii beneficiari ai serviciilor alternative de tip rezidențial oferite de organizațiile neguvernamentale.

„În condițiile în care noile prevederi din domeniul licențierii serviciilor sociale, respectiv, licențierii serviciilor de protecția copilului de tip rezidențial, au ca scop îndeplinirea formală a unor condiții (care nu au impact direct asupra bunăstării copilului, ci mai degrabă realizarea mai multor tipuri de documente) și suplimentarea de resurse umane (care să fie angajate într-un contract de muncă, ceea ce ridică considerabil costurile și limitează munca de voluntariat), consider că numărul copiilor ocrotiți în modulele de tip familial sau în hospice-uri ale ONG-urilor va scădea dramatic prin neacordarea de licențe de funcționare și aplicarea de amenzi” (respondentul la interviu din partea Fundației Sociale Bethany).

În ceea ce privește sistemul public de servicii rezidențiale: *„Este foarte probabil să se mențină același număr mare de copii internați în centrele de plasament din sistemul public, deoarece la nivel național nu s-au dezvoltat programe coerente de sprijin pentru familiile foarte sărace din rural (de exemplu, familiile sunt nevoite să interneze copilul pentru a nu abandona școala, pentru copilul cu dizabilități din mediul rural singura posibilitate de acces la educație este la școala specială și astfel, ajunge în centrul de plasament de pe lângă școala specială etc). Despre copiii internați în urma abuzului și neglijării, este foarte probabil să constatăm o creștere a numărului acestora întrucât autoritățile sunt mai prompte în intervenție prin aplicare de măsuri de instituționalizare, fiind cea mai sigură cale de rezolvare a unor situații de criză în lipsa unor echipe pluridisciplinare de intervenție mobile și la presiunea mass-media. Din nevoia de a respecta standardele de calitate pentru a obține licență, serviciile rezidențiale vor trebui să suplimenteze fonduri pentru menținerea/asigurarea resurselor umane, astfel că vor trebui realizate externări sau vor fi blocate internările copiilor” (respondentul la interviu din partea Fundației Sociale Bethany).*

Pe de altă parte, respondentul Fundației Inocenți consideră că se va înregistra același număr de beneficiari și în 2016. Nu aceeași părere o are respondentul din partea ANPDCA: *”conform datelor centralizate la nivel național, în ultimii 3 ani, numărul beneficiarilor serviciilor de tip rezidențial private a fost în creștere ușoară (cu aprox 1% pe an). Astfel, consider că această creștere ușoară poate continua și în anul 2016”.*

Totodată, centralizarea răspunsurilor a arătat o slabă preocupare pentru implementarea de servicii rezidențiale focalizate pe copii cu dizabilități. Doar o organizație oferă copiilor cu dizabilități servicii în cadrul unui centru de plasament clasic și al unui apartament.

5.3. Finanțare

Studiul a urmărit și identificarea surselor de finanțare prin intermediul cărora sunt susținute serviciile oferite de organizațiile respondente. Astfel, pentru serviciile rezidențiale oferite, organizațiile beneficiază de alocația de plasament pentru copiii aflați în plasament. Pe de altă parte, subvenție de la bugetul de stat în temeiul OG nr. 34/1998 actualizată primesc o treime din organizațiile respondente, iar subvenție de la bugetul local în baza aceluiași act normativ este obținută de aproximativ jumătate dintre organizațiile respondente.

5.4. Formare

Un alt aspect urmărit în cadrul studiului s-a referit la formarea personalului de îngrijire și specialitate. Diferitele programe de finanțare aflate în desfășurare în ultimii ani au încurajat organizațiile neguvernamentale să includă în proiectele transmise spre finanțare și o componentă de dezvoltare organizațională. Prin intermediul acesteia, erau finanțate activități care aveau drept rezultat profesionalizarea atât a propriului personal, cât și a voluntarilor. Această afirmație este susținută și de faptul că peste trei sferturi dintre organizațiile respondente au avut propriul personal implicat în sesiuni de formare profesională pe parcursul anului curent, iar dintre persoanele care au completat chestionarul online, jumătate participaseră la rândul lor la un program de formare profesională continuă. Studiul nu a urmărit să identifice dacă organizațiile respondente au fost și furnizorii programelor de formare profesională continuă identificate sau dacă personalul a participat la astfel de programe oferite de ONG-uri sau instituții publice partenere.

Dacă doar un sfert dintre organizațiile respondente au menționat un singur program de formare profesională, ceilalți respondenți au evidențiat cel puțin două astfel de programe desfășurate de organizație, de alte organizații neguvernamentale sau de către instituții publice. De cele mai multe ori, programele s-au adresat propriilor angajați, dar au fost identificate și două organizații ale căror programe de formare profesională s-au adresat exclusiv angajaților DGASPC din județul respectiv.

După cum era de așteptat, există o anumită varietate a tematicii abordate în cadrul acestor programe. Se poate distinge totuși o preocupare vis-a-vis de dezvoltarea unui comportament nediscriminatoriu în practica socială, tema egalității de șanse și tratament și a principiului nediscriminării, acestea fiind abordate de o cincime din organizații. În rest, au fost oferite

sesiuni de formare profesională care au avut în vedere scrierea de proiecte în contextul Erasmus+, comunicarea non-violentă, terapia Sherbourne, educația parentală, inteligența emoțională, formarea în supervizare pentru profesioniști din domeniul protecției copilului etc. Cum este de așteptat, în funcție de tematică diferă și categoria de personal participantă. ? Dar trebuie evidențiat faptul că în afara unui singur program de formare profesională continuă, la toate celelalte au participat asistenți sociali. O altă categorie de personal de specialitate beneficiară a peste 3/5 dintre sesiunile de formare organizate au fost educatorii, iar psihologii au participat la jumătate din sesiunile menționate. Pe lângă aceste categorii de profesioniști, au mai participat și pedagogi sociali, părinți sociali, mediatori școlari, etc.

5.5 Dificultăți financiare

Un aspect important al studiului I-a reprezentat identificarea neajunsurilor cu care se confruntă organizațiile neguvernamentale respondente în funcționarea lor. Aceștia li s-a solicitat ca să ierarhizeze în funcție de gradul de importanță dificultățile cu care se confruntă alegând dintr-o listă predeterminată de nouă probleme (lipsa personalului calificat, părăsirea sistemului de protecție de către personalul specializat, resurse financiare disponibile scăzute, număr limitat de locuri pentru beneficiari, colaborare defectuoasă cu autoritățile locale și/sau județene, colaborare defectuoasă cu alte ONG-uri și OPA, legislație deficitară, întâzieri în primirea subvențiilor din partea autorităților și lipsa de servicii complementare).

Respondentul din partea ANPDCA: „În opinia mea, principala dificultate cu care se confruntă ONG-urile care au dezvoltat servicii de tip rezidențial pentru copii este cea a finanțării activității acestor servicii”. Iar referitor la serviciile **nerezidențiale** de îngrijire alternativă, “ca și în cazul serviciilor de tip rezidențial, principala dificultate este de a identifica resurse financiare de susținere a serviciilor dezvoltate”.

Din perspectiva respondentului la întrebările interviului, din partea DGASPC sector 3 București, dificultățile cu care se confruntă ONG-urile țin de ”resurse financiare disponibile scăzute, lipsa personalului calificat, lipsa de servicii complementare”.

Referindu-se atât la serviciile de îngrijire alternativă rezidențiale cât și nerezidențiale, respondentul din partea Fundației Inocenți consideră că principalele probleme sunt ”sustenabilitatea financiară și constrângerile de logistică și anume lipsa spațiilor și amenajării acestora”. Din punctul de vedere al acestuia, față de momentul când au început să se dezvolte în urmă cu peste 15 ani, acum există personal calificat, specializat care să susțină implementarea acestor servicii.

Situația financiară reprezintă o problemă fundamentală pentru organizațiile neguvernamentale, $\frac{3}{4}$ dintre acestea confruntându-se cu un nivel scăzut al resurselor financiare disponibile. După cum a reieșit anterior, o mare parte dintre organizațiile respondente primesc subvenții atât de la bugetul local și de stat, iar un sfert dintre organizații beneficiază și de alocația de plasament pentru copiii aflați în îngrijire alternativă. În ceea ce privește ONG-urile care oferă servicii de tip rezidențial, trei dintre acestea beneficiază de alocație de plasament pentru copii aflați în îngrijire cât și de subvenții de la bugetul local, iar două dintre organizațiile respondente beneficiază de subvenții de la bugetul de stat.

Totuși, în ciuda asocierii care poate reieși din afirmațiile anterioare, peste jumătate din respondenți consideră ca fiind de o importanță minoră faptul că se înregistrează întârzieri în primirea subvențiilor din partea autorităților. Prin urmare, putem doar presupune că reprezentanții organizațiilor neguvernamentale depun eforturi pentru securizarea de fonduri suplimentare care să le permită funcționarea în condiții optime sau doar supraviețuirea până la momentul în care autoritățile publice realizează transferul sumelor datorate în contul serviciilor prestate. De altfel, din perspectiva respondenților, aceste dificultăți de natură financiară nu afectează decât într-o mică măsură colaborarea cu autoritățile locale și/sau județene (peste o treime din respondenți) sau cu alte ONG-uri sau OPA - jumătate din respondenți.

Din punctul de vedere al respondenților, cauzele care duc la existența unor resurse financiare reduse sunt lipsa de programe de finanțare care să fie accesate de ONG-uri, ”slaba mobilizare a mediului de afaceri [...] și a comunității pentru acțiuni sociale”, scăderea numărului de sponsorizări și donații și a valorii acestora cât și a ”donatorilor individuali inexistenți”.

Respondentul din partea ANPDCA menționează ca surse de finanțare a serviciilor furnizate de ONG-uri în îngrijirea alternativă *“finanțare din strângere de fonduri, finanțare externă, fonduri de la bugetul de stat”* Respondentul din partea DGASPC sector 3, București, consideră că sursele de finanțare a serviciilor furnizate de ONG-uri în îngrijirea alternativă a copiilor ar trebui să fie *“fonduri proprii, subvenții, decontarea unor cheltuieli de către DGASPC de la domiciliul copilului / familia copilului, acțiuni de colectare de fonduri”*, iar respondentul din partea FSS Bethany: *“din banii publici (bugetele locale) ai comunităților în raza cărora ONG-urile își desfășoară activitatea, nu doar unde au sediul social, din fondurile private ale companiilor și din fonduri alocate pentru derularea unor programe de interes național”*. Această ultimă afirmație este susținută și de reprezentantul Fundației Inocenți care subliniază, totodată, că trebuie realizate modificări legislative ca *”sistemul*

privat să contribuie direct, dar trebuie motivat prin legislație să aibă beneficii ca să susțină sectorul non profit.” Totodată, ”sectorul de stat ar trebui să facă reguli , nu ar trebui să gestioneze bani. Banii ar trebui să circule între sectorul privat și cel nonprofit (cei care fac bani și cei care au nevoie)” iar statul trebuie să fie responsabil pentru elaborarea și implementarea unui sistem de reglementare a procedurii de circulație a banilor.

Pe de altă parte, este evidențiată și lipsa alocării de fonduri în bugetele locale și județene pentru susținerea financiară a serviciilor sociale furnizate de ONG-uri, fiind dat drept exemplu neasumarea uneia dintre prioritățile prevăzute de Agenda Europa 2020 care recomandă ca autoritățile locale să preia costurile pentru administrarea centrelor de zi. De altfel, problema finanțării serviciilor sociale revine și sub forma altei provocări – cea privind legislația. Astfel, respondenții au atras atenția asupra necesității actualizării, modificării legislației privind subcontractarea serviciilor sociale. Modificările aduse la nivelul legislației ar viza clarificarea condițiilor ce trebuie îndeplinite de organizațiile neguvernamentale și publice interesate în contractarea de servicii sociale, stabilirea clară a criteriilor de evaluare a performanțelor organizaționale având drept principiu fundamental ajustarea serviciilor la nevoile beneficiarului, stabilirea criteriilor care permit participare organizațiilor publice și neguvernamentale la competiția de subcontractare de pe poziții egale. De altfel, în cadrul Strategiei naționale privind incluziunea socială și reducerea sărăciei (2014-2020) a MMFPSPV, se reiterează necesitatea dezvoltării serviciilor sociale și pentru perioada următoare, subliniind faptul că aceasta trebuie să fie ”integrată într-o politică coerentă bazată pe o abordare incluzivă proiectată să sprijine persoanele în cadrul familiilor și al comunităților” și printre domeniile principale de intervenție sunt identificate și cele menționate anterior: ”dezvoltarea unui cadru de reglementare pentru descentralizarea furnizării serviciilor cu respectarea standardelor definite de îngrijire; și asigurarea finanțării durabile pentru serviciile sociale în baza unui cadru de finanțare îmbunătățit” (vezi pag. 28: http://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Proiecte_in_dezbatere/2014/2014-12-29_HG_SIncluziune-Anexa1.pdf)

5.6 Resurse umane

Problematica managementului resursei umane este abordată de peste un sfert dintre respondenți, pe de-o parte, sub forma lipsei de personal calificat și, pe de altă parte, sub forma părăsirii sistemului de protecție a copilului de către personalul specializat. Astfel, este evidențiată lipsa de personal cu studii superioare în mediul rural care să poată fi calificat

corespunzător, ceea ce are drept consecință imposibilitatea dezvoltării de servicii specializate în astfel de zone. La nivelul ONG-urilor, o parte dintre cauzele care determină plecarea personalului specializat este nivelul redus de salarizare, lipsa acută de fonduri, cât și finalizarea proiectelor care conduce la migrația personalului către alte organizații. Alte cauze care favorizează această migrație a personalului specialist sunt ”lipsa valorizării profesioniștilor din domeniul social” cu referire la asistentul social și educatorul specializat în principal, ”riscul de epuizare profesională”, lipsa sistemului coerent de formare profesională continuă și a supervizării regulate.

Făcând referire atât la personalul specializat din ONG-uri, dar și din DGASPC-uri și SPAS-uri, reprezentantul Fundației Inocenți evidențiază faptul că ”*există o hemoragie profesională din ce în ce mai evidentă și intensă*” și consideră că este nevoie să se realizeze o cercetare care să prezinte situația existentă la acest moment atât în sistemul public, cât și în cel nonprofit, ofertant de servicii sociale, în vederea adoptării de măsuri care să stopeze acest fenomen.

5.7 Legislație

În continuare, următoarea dificultate, cu care se confruntă însă doar o treime din organizațiile respondente, este cea a lipsei de servicii complementare, iar o altă treime menționează legislația deficitară din domeniu. În legătură cu aceasta, respondenții reclamă lipsa actelor normative care să reglementeze în mod clar finanțarea/cofinanțarea și concesiunea serviciilor sociale.

Din punctul de vedere al respondentului Fundației Inocenți, reformele din sistem s-au oprit odată cu Legea nr. 272/2004, deși ar fi trebuit să continue cu restructurarea, reorganizarea și externalizarea de servicii. Dar ”*în momentul în care aduci sistemul privat în zona aceasta înseamnă să ceri performanță. Contractarea va însemna să pui un contract între cel care acordă banii și cel care furnizează servicii și să stabilești criterii de performanță*”. Odată sistemul îmbunătățit, chiar dacă inițial se va înregistra o creștere a costurilor, în timp, acestea vor scădea considerabil. Acest lucru însă ”*va produce o undă de șoc în tot sistemul și va aduce beneficii reale... va face și curățenie atât în sistemul privat, dar în special în sistemul public. Cutremurul din sistem va fi echivalent cu cel din 1997 când s-au preluat serviciile din sistemul de sănătate și educație*”.

”*Coalitiile ONG și angajații agențiilor din teritoriu ai Ministerului Muncii (AJPIS –urile) pot face propuneri de completare ale standardelor de calitate a serviciilor și introducerea pe*

lista de servicii care pot primi licență și a serviciilor acordate doar de ONG-uri” (respondent FSS Bethany).

5.8 Colaborarea cu autoritățile

Deși în urma ierarhizării apare ca fiind mai degrabă o dificultate minoră, aceasta este strâns legată de problema insuficienței finanțării, dar și de legislația deficitară - și anume dificultatea privind colaborarea cu autoritățile, o parte dintre respondenți comentând asupra lipsei de deschidere din partea autorităților. Acest lucru nu permite ”stabilirea unui parteneriat real cu ONG-urile, lipsa unei bugetări reale a nevoilor comunității”. Totodată, este evidențiat faptul că în situații limită de viață ale beneficiarilor, ONG-urile nu dispun de sprijin suficient din partea autorităților locale.

Însă, chiar dacă “ANPDCA nu este furnizor de servicii și nici nu dispune de fonduri pentru a sprijini serviciile dezvoltate, ANPDCA este și va fi partener al ONG-urilor care dezvoltă servicii sociale pentru copii, participând la proiectele implementate de către acestea cu expertiza profesioniștilor din cadrul instituției” (respondent din partea ANPDCA).

5.9 Provocări pentru următoarele 24 de luni și soluții

Aproximativ două treimi dintre respondenți estimează că și în următoarele 24 de luni se vor confrunța în principal cu probleme de natură financiară cauzate de finanțările insuficiente și de reducerile donațiilor și valorii acestora.

“Consider că, pentru unele ONG-uri mai puțin dezvoltate la nivel național, dificultățile financiare se vor menține și pentru următoarele 12 luni, iar posibilitățile de soluționare sunt campanie de strângere de fonduri, identificare surse externe de finanțare” (respondent ANPDCA), iar din perspectiva respondentului DGASPC sector 3 București, soluțiile posibile țin de “accesare de fonduri nerambursabile, parteneriate public – privat, formare continuă a personalului, atragere de personal calificat, dezvoltarea de servicii în funcție de nevoi”.

Respondentul din partea FSS Bethany consideră ca dificultate “obținerea licențelor de funcționare și identificarea de fonduri permanente pentru susținerea serviciilor și ale resurselor umane” și ca posibilități de soluționare a problemelor identificate anterior, „introducerea de standarde de calitate și pentru serviciile care nu sunt specifice instituțiilor publice, care sunt create de sectorul ONG și care urmăresc bunăstarea copiilor în sistem integrat și inovativ”.

Astfel de situații vor conduce, în mod inevitabil, la restructurarea bugetelor organizațiilor, cu impact asupra personalului angajat și a volumului de beneficiari deserviți și a apariției ”riscului de a nu mai putea oferi deloc servicii în continuare”. Prin urmare, organizațiile se pot confrunta cu necesitatea de a diminua personalul angajat ceea ce determină ”supraaglomerarea de sarcini pentru personalul existent” și scăderea numărului de beneficiari a serviciilor oferite, sau schimbarea continuă a acestora și, prin urmare, pot apărea sincope legate de implementarea planurilor de intervenție implementate. Totodată, mai poate apărea situația în care are loc suspendarea serviciilor cu pierderea personalului deja calificat, determinând apariția de ”discontinuități masive în acordarea de servicii”.

Totuși, respondenții evidențiază și probleme legate de beneficiarii deserviți. Astfel, unii atrag atenția asupra creșterii numărului de copii cu tulburări de comportament, pe când alții subliniază lipsa de servicii adresate copiilor și tinerilor cu dizabilități, dar și creșterea numărului de tineri care părăsesc sistemul de protecție a copilului și lipsa de servicii complementare la nivelul comunităților rurale.

Respondenții sunt conștienți de omniprezența acestor tipuri de dificultăți și la nivelul altor organizații neguvernamentale din România. Astfel, respondenții consideră că astfel de probleme sunt prezente la nivel local (jumătate dintre respondenți), dar și la nivel național (mai mult de $\frac{3}{4}$ dintre respondenți).

Din punctul de vedere al respondenților, principala modalitate de soluționare a acestor probleme constă în co/finanțarea proiectelor desfășurate de ONG-uri. Pentru aceasta, respondenții propun atât accesarea surselor de finanțare existente, desfășurarea de acțiuni de fundraising, alocarea de fonduri din bugetele locale și județene, cât și scrierea de proiecte pentru atragerea de finanțări europene, cu amendamentul ca și proiectele aprobate să fie finanțate pe o perioadă mai îndelungată de timp și nu doar pentru unu-trei ani. Corelat cu acestea, respondenții au propus, de asemenea, îmbunătățirea mecanismului legislativ care stabilește modul de finanțare, contractare și concesionare a serviciilor sociale. Totodată, din perspectiva unuia dintre respondenți, toate acestea trebuie susținute de o campanie de ”informare și mobilizare a mediului de afaceri și a comunității [...] privind importanța și beneficiile pe termen lung și foarte lung a serviciilor sociale” care să permit stabilirea de ”parteneriate reale, funcționale public-private”.

În relație cu managementul resursei umane din organizații, se recomandă ”stabilirea și respectarea unui sistem coerent de formare profesională continuă și supervizare. În acest sens, sunt propuse stabilirea de parteneriate cu organizații de formare profesională.

Actorii instituționali de la nivel național al căror suport este necesar în soluționarea dificultăților cu care se confruntă ONG-urile sunt, în principal, Parlamentul, Ministerul de Finanțelor Publice, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice. Rolurile acestora variază de la îmbunătățirea actelor normative existente până la elaborarea de legi de finanțare a ONG-urilor și de contractare și concesiune de servicii sociale, ”dezvoltarea de politici publice evidence-based”, implicare metodologică și financiară. Instituțiile județene și locale menționate sunt DGASPC-urile, SPAS-urile, consiliile județene și locale. Implicarea acestora constă în ”previzionarea unui buget pentru finanțarea serviciilor prin Legea nr. 350/2005”, ”aplicarea legislației în vigoare în mod eficace și corespunzător” cu respectarea interesului superior al copilului, aprobarea bugetelor pentru subcontractarea serviciilor sociale publice de către ONG-uri, dezvoltarea de parteneriate. Alți actori instituționali identificați de organizațiile respondente sunt alte ONG-uri, împreună putând să dezvolte proiecte și să desfășoare campanii de advocacy în parteneriat sau să participe împreună la externalizarea/subcontractarea de servicii sociale.

Actorii instituționali și sociali cu al căror suport pot fi soluționate aceste dificultăți, din punct de vedere al respondentului din partea DGASPC sector 3 București: *“DGASPC - implicarea în proiecte și parteneriate comune cu ONG-urile, unitățile de învățământ - implicarea studenților încă de pe băncile școlii în stagii de practică/voluntariat, pentru a se familiariza cu situațiile care apar în practică, în domeniul protecției drepturilor copilului, forul legislativ - elaborarea de acte normative aplicabile în vederea susținerii furnizorilor de servicii, furnizorii de servicii (atât publici, cât și privați) - punerea unui mai mare accent pe prevenirea separării copilului de familie”.*

ANPDCA și MMFPSPV sunt văzute ca având roluri în elaborarea și promovarea legii contractării serviciilor sociale. Pe de altă parte, respondentul Fundației Inocenți consideră că se poate realiza contractare de servicii sociale la nivel local și în lipsa unui cadru legislativ special, ci doar utilizându-se legislația referitoare la contractare în general (OUG nr. 34/2006) dacă există însă dorință în acest sens.

5.10 Colaborarea cu instituțiile publice

În încercarea de a identifica modul de colaborare al organizațiilor respondente cu instituțiile locale și județene, s-a solicitat acestora să prezinte în ce constă colaborarea conform unei liste prestabilite de domenii: elaborarea strategiei locale/județene, financiar, acțiuni desfășurate în comun, elaborarea de proiecte comune, pregătirea profesională a propriului personal și altele.

Din totalul organizațiilor doar $\frac{3}{4}$ au colaborat cu instituțiile publice și au răspuns întrebărilor din această secțiune. Sunt menționate situații în care colaborarea se limitează doar la obținerea de sponsorizări sau are loc doar ca urmare a inițierii acțiunilor de către organizația neguvernamentală.

Pentru elaborarea strategiei locale și/sau județene, o treime dintre organizațiile respondente au menționat că sunt implicate doar sporadic și uneori tardiv în consultările necesare. Pe de altă parte, mai mult de jumătate dintre respondenții sunt implicați să participe la dezbaterile prilejuite de elaborarea strategiei privind serviciile sociale de incluziune sau pentru a furniza date statistice despre beneficiari și proiectele desfășurate.

Colaborarea pe plan financiar a fost menționată doar de jumătate dintre organizațiile respondente, iar o parte dintre acestea au specificat faptul că beneficiază de finanțări parțiale ale costurilor implicate de furnizarea serviciilor – ”rareori apropiindu-se de 50% din costurile totale ale serviciului”, doar într-un caz specificându-se că beneficiază de susținerea financiară a proiectelor aflate în derulare prin intermediul granturilor și subvențiilor. De altfel, unii respondenți au precizat că încercările lor de a stabili contracte cu DGASPC-urile în vederea preluării de către aceste instituții a costurilor serviciului nu au fost încununare de succes.

Dintre organizațiile respondente la această secțiune, $\frac{3}{4}$ au desfășurat acțiuni în comun cu instituțiile publice locale sau județene. În funcție de obiectul de activitate al organizațiilor respondente și instituțiile publice implicate, acțiunile variază de la acțiuni punctuale de tip participare la conferință, seminarii, mese rotunde, la acțiuni culturale, sportive organizate în comun până la desfășurarea de activități de intervenție sau monitorizare a grupului de beneficiari. Dintre aceste organizații, doar jumătate au realizat parteneriate cu instituțiile publice în vederea elaborării și desfășurării de proiecte comune. Pe de altă parte, tot jumătate dintre organizațiile respondente menționează faptul că această colaborare cu instituțiile publice a vizat pregătirea profesională a personalului specializat, atât din propria organizație, cât și din instituțiile publice.

Colaborarea cu instituțiile publice pe plan financiar este apreciată de o treime din organizațiile respondente, în timp ce jumătate dintre acestea au apreciat-o ca fiind deloc importantă. Un astfel de răspuns nu poate surprinde în condițiile în care conform afirmațiilor menționate mai sus, doar jumătate dintre ONG-uri beneficiază de subvenții și granturi din partea autorităților locale și județene care acoperă doar parțial costurile serviciilor oferite.

Chiar dacă susținerea financiară din partea autorităților locale este redusă sau inexistentă, colaborarea cu acestea, atât în vederea livrării de servicii, cât și cu personalul specializat din

aceste instituții, este apreciată de câte o treime dintre respondenți ca având o importanță mare.

Luând în considerare faptul că prin colaborare înțelegem un act voluntar prin care două sau mai multe entități decid să se implice în realizarea unor acțiuni benefice reciproc, este supusă îmbunătățirii?. Pe de-o parte, avem respondenți care solicită o mai mare deschidere a autorităților locale față de colaborarea cu sectorul nonprofit. Pentru aceasta însă, este nevoie de o îmbunătățire a legislației privind co/finanțarea, concesionarea serviciilor sociale care ”să clarifice modalitățile de finanțare din bugetul public a serviciilor sociale ale sectorului privat”, responsabilitățile fiecăreia dintre părți și care ar modifica tipul de relaționare și colaborare dintre sectorul public și cel privat nonprofit. Iar ”parteneriatele durabile cu co-participare financiară din partea instituțiilor” reprezintă o modalitate importantă prin care se poate realiza acest lucru. Toate acestea ar permite ca acest tip de colaborare să devină dintr-o practică declarativă una uzuală ”bazată pe concurență și competitivitate, arbitrată de un organism independent echidistant”.

Există și respondenți care consideră că trebuie să existe o deschidere reciprocă pentru dialog și pentru găsirea de soluții în comun. Iar acest lucru se poate realiza prin informări periodice reciproce privind nevoile, așteptările beneficiarilor și rezultatele obținute, prin implicarea în proiecte comune, prin schimburi de experiență și know-how.

Din punctul de vedere al respondenților, toate acestea nu sunt îndeajuns dacă nu se are în vedere și personalul specializat de la nivelul autorităților locale. Mai mulți au subliniat necesitatea motivării și valorizării acestuia pentru a încuraja specialiștii să rămână în sistem. În paralel, se evidențiază faptul că este nevoie să se asigure participarea personalului la programe de formare profesională în vederea specializării suplimentare, dar și instituirea unui sistem de supervizare regulat extern care permite evaluarea periodică a specialiștilor.

În ciuda faptului că sunt conștienți de faptul că în următorii doi ani, organizațiile neguvernamentale se pot confrunța cu dificultăți legate de disponibilitatea fondurilor în vederea susținerii serviciilor furnizate în prezent cu toate problemele cauzate de acestea, dar și legate de creșterea numărului de tineri proveniți din sistemul de protecție sau din comunități vulnerabile, aproximativ jumătate dintre respondenți iau în considerare posibilitatea dezvoltării de noi servicii de îngrijire alternativă. Gama de servicii care se dorește dezvoltată include centre pentru copii și tineri sau copiii cu tulburări de comportament, centre de zi în mediul rural, centre respiro, servicii de formare profesională, servicii de supervizare pentru profesioniști. Unanim, DGASPC este declarată ca fiind

principala autoritate publică care poate susține dezvoltarea acestor noi servicii. Într-o proporție mai mică, sunt menționate celelalte instituții ale autorităților publice locale, companiile și instituțiile media.

5.11 Analiza datelor furnizate de DGASPC-uri

Numărul redus al chestionarelor completate de către reprezentanții DGASPC-urilor (3 din 8 consultate), nu permite generalizarea pe baza răspunsurilor primite și nici identificarea unor tendințe care să fie definitorii. Ca urmare, analiza se limitează la răspunsurile obținute.

Chestionarul a fost adresat DGASPC-urilor implicate în implementarea proiectului, în județele în care ONG-urile sunt bine reprezentate, respectiv în Bacău, Sibiu, Bihor, Timișoara, Vâlcea, Constanța, Prahova și în municipiul București (au răspuns DGASPC Bacău, DGASPC Prahova și DGASPC Sector 3, București).

Chestionarul adresat DGASPC-urilor a fost structurat pe trei dimensiuni principale. Aceste dimensiuni au avut în vedere colaborarea cu ONG-urile, identificarea dificultăților cu care acestea se confruntă și a soluțiilor propuse.

Pentru fiecare dintre dimensiuni au fost elaborate o serie de întrebări, atât închise, cât și deschise în vederea obținerii unor informații cât mai complete.

Toate cele 3 DGASPC-uri colaborează cu ONG-uri care oferă copiilor servicii de îngrijire alternativă atât de tip rezidențial cât și nerezidențial.

Comparativ cu anul 2014, DGASPC Bacău apreciază evoluția numărului copiilor aflați în îngrijire alternativă rezidențială **în cadrul DGASPC** ca fiind în creștere, spre deosebire de celelalte două DGASPC-uri care identifică o scădere, iar în ceea ce privește evoluția numărului copiilor aflați în îngrijire alternativă rezidențială **în ONG-urile cu care colaborează**, DGASPC Bacău identifică o scădere, iar DGASPC Prahova și DGASPC Sector 3 București apreciază ca fiind constant numărul de copii.

Ca perspective pentru anul 2016, DGASPC Bacău estimează o scădere în evoluția numărului copiilor aflați în îngrijire alternativă rezidențială **în cadrul DGASPC**, iar celelalte două DGASPC-uri nu au informații pentru a formula un răspuns. În ceea ce privește evoluția numărului copiilor aflați în îngrijire alternativă rezidențială **în ONG-urile cu care colaborează**, DGASPC

Bacău identifică o creștere pentru anul 2016, iar DGASPC Prahova și DGASPC Sector 3 București nu au informații pentru a formula un răspuns.

Primele trei dificultăți identificate, cu care se consideră că se confruntă în prezent ONG-urile care oferă copiilor servicii rezidențiale de îngrijire alternativă, sunt **resursele financiare disponibile scăzute, numărul limitat de locuri pentru beneficiari și lipsa personalului calificat, iar cauzele menționate pentru acestea sunt retragerea finanțatorilor inițiali, dificultatea accesării liniilor de finanțare externe, demararea unor acțiuni fără consultarea prealabilă a actorilor care ar putea contribui la acestea, neadecvarea numărului de locuri la nevoile comunității, admiterea unor beneficiari care provin din alte comunități (județe), fapt ce atrage obținerea unor finanțări suplimentare, angajarea de personal necalificat/fără experiență și lipsa specialiștilor în poziții considerate cheie.**

Din perspectiva respondenților din partea celor trei DGASPC-uri, primele trei dificultăți majore cu care se confruntă în prezent ONG-urile care oferă copiilor servicii nerezidențiale de îngrijire alternativă sunt **resursele financiare disponibile scăzute (consens ca fiind cea mai importantă dificultate, numărul limitat de locuri pentru beneficiari, întâzieri în primirea subvențiilor din partea autorităților, lipsa de servicii complementare, lipsa personalului calificat, cauzele fiind cele menționate și anterior.**

Pentru următoarele 24 de luni, sunt identificate de către două DGASPC-uri următoarele dificultățile cu care se apreciază ca se vor confrunța ONG-urile care oferă copiilor servicii de îngrijire alternativă: atragerea de noi parteneri în procesul de finanțare, implicarea autorităților locale în susținerea activității, imposibilitatea dezvoltării de noi servicii fără o legislație care să susțină acest fapt, resurse financiare scăzute, lipsa personalului calificat, locuri insuficiente raportate la numărul de copii în nevoie.

Soluțiile propuse: acceptarea rolului ONG-urilor în identificarea problemelor și acoperirea nevoilor unor comunități, la un nivel calitativ ridicat și cu costuri mai scăzute față de costurile din sistemul public, conștientizarea mediului de afaceri cu privire la importanța susținerii financiare a unor ONG-uri prin crearea de facilități fiscale, regândirea cadrului legislativ în ceea ce privește protecția copilului precum și menționarea clară a unor oportunități de externalizare a anumitor servicii de către instituțiile publice ce au competențe în acest domeniu către mediul privat (ONG-uri), accesare de fonduri nerambursabile, susținerea

parteneriatului public – privat, atragerea de personal calificat, formarea continuă a personalului și dezvoltarea serviciilor în funcție de nevoi.

Se înregistrează un consens al respondenților din partea celor trei DGASPC-uri cu privire la natura dificultăților identificate anterior, cu care se confruntă ONG-urile care oferă copiilor servicii de îngrijire alternativă, apreciate ca fiind la nivel național, nu local sau regional. Aceste dificultăți înregistrate la nivel național sunt un semnal de alarmă pentru mobilizare în vederea identificării și implementării unor soluții.

Actorii instituționali și sociali cu al căror suport pot fi soluționate aceste dificultăți și care sunt menționați de respondenți sunt: Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice prin (modificarea legislației și susținere financiară), Ministerul Finanțelor Publice (crearea de facilități pentru agenții economici în vederea susținerii financiare a ONG-urilor), DGASPC-uri (implicarea în proiecte și parteneriate cu ONG-urile), unitățile de învățământ superior (implicarea studenților în stagii de practică/voluntariat, pentru a se familiariza cu dificultățile care apar în practică, în domeniul protecției drepturilor copilului) și furnizorii de servicii sociale (accentuarea prevenirii separării copilului de familie).

În ciuda dificultăților identificate la nivel național, două dintre DGASPC-urile chestionate intenționează să dezvolte noi servicii de îngrijire alternativă în viitorul apropiat (1-2 ani). Astfel, DGASPC Bacău se va implica în sprijinirea autorităților locale pentru dezvoltarea de servicii comunitare integrate, în înființarea de unități protejate care să sprijine integrarea socio-profesională a tinerilor aflați în sistemul de protecție și în programe de pregătire profesională continuă, iar DGASPC sector 3 București intenționează dezvoltarea caselor de tip familial și a unui centru maternal. Pentru realizarea acestora, DGASPC Bacău va consolida parteneriate cu ONG-uri care activează în mediul rural sau care au echipe mobile (Fundatia de Sprijin Comunitar, Asociația Lumina), autorități locale (biserica, primării, școli, cabinete medicale), cu agenți economici, cu Centrul de Resurse și Informare pentru Profesiuni Sociale (CRIPS), cu Universități și cu Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, iar DGASPC Sector 3 București va colabora cu Homes and Hope for Children Romania.

Colaborarea dintre DGASPC Bacău și ONG-urile care oferă copiilor servicii de îngrijire alternativă este menționată ca realizându-se în mai multe direcții: în elaborarea strategiei județene și locale de dezvoltare a serviciilor sociale - consultarea atât a instituțiilor publice de interes județean, cât și a ONG-urilor cu privire la obiectivele ce trebuie urmărite în acest domeniu, precum și cu privire la serviciile ce trebuie dezvoltate la nivel județean, din punct de vedere al susținerii financiare pentru o serie de servicii sociale acordate de ONG-uri; în încheierea de parteneriate cu ONG-urile: în anul 2015 au fost încheiate un număr de 15 parteneriate cu ONG-uri locale și 5 parteneriate cu ONG-uri naționale; DGASPC Bacău este partener în 5 proiecte desfășurate în colaborare cu ONG-uri; prin colaborare cu ONG-urile pentru pregătirea profesională a propriului personal.

DGASPC Sector 3 București subliniază colaborări din perspectivă financiară și a unor activități desfășurate în parteneriat cu ONG-urile.

Toți respondenții au considerat că îmbunătățirea furnizării serviciilor de îngrijire alternativă a copiilor se poate face prin multiplicarea serviciilor sociale primare în funcție de nevoile comunităților, completarea serviciilor de prevenire care lipsesc la nivel de sector, angajarea de specialiști, asistenți sociali și psihologi, pentru prevenire și intervenții, închiderea centrelor clasice și dezvoltarea serviciilor de tip familial precum și prin parteneriate cu ONG-uri pentru externalizarea serviciilor sociale.

Opinia respondenților cu privire la sursele de finanțare a serviciilor furnizate de ONG-uri în îngrijirea alternativă a copiilor vizează în primul rând autofinanțare/ fonduri proprii, finanțatori externi, buget local/ subvenții, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, decontarea unor cheltuieli de către DGASPC-uri pentru îngrijirea copilului în familie, direcționarea 2% din impozitul pe venit de către persoane fizice și sponsorizări din partea companiilor.

6. CONCLUZII

Prezența redusă a ONG-urilor în îngrijirea alternativă a copiilor este o altă problemă care se conturează, la fel ca și implicarea redusă a autorităților publice în parteneriatul cu ONG-urile care oferă servicii de îngrijire alternativă, atât prin prisma suportului financiar, cât și din perspectiva rolului celor două structuri, situații semnalate și de organizațiile implicate în implementarea proiectului *“Rolul organizațiilor neguvernamentale în îngrijirea alternativă a copiilor – Investiție comună în calitate”*

Capacitatea organizațiilor neguvernamentale de dezvoltare a serviciilor și derulare a activităților pe termen lung nu poate fi susținută în totalitate prin finanțările obținute pe bază de proiecte sau prin strângerea de fonduri, suportul insuficient din partea autorităților putând fi explicat și prin existența unui sistem legislativ care înregistrează curențe reflectate prin lipsa de armonizare a cadrului general dat de Legea nr.292/2011 a asistenței sociale cu legislația secundară aferentă.

Acest studiu care nu se proclamă ca fiind exhaustiv, ci din contră, a identificat patru direcții principale asupra cărora trebuie să se intervină în următoarea perioadă în condiția în care se urmărește îmbunătățirea serviciilor de îngrijire alternativă a copiilor:

1. **finanțarea subdimensionată nevoilor curente ale ONGurilor.** După cum a reieșit pe parcursul studiului, există disparități evidente la nivelul județelor în ceea ce privește modalitățile în care autoritățile publice locale sau autoritățile publice centrale decid ca anumite ONG-uri să beneficieze de susținere financiară totală, parțială sau deloc a serviciilor sociale furnizate.
2. **legislația deficitară.** Există o unitate de opinii în privința acestui subiect. Este imperios necesar să se adopte acte normative care să stabilească clar modalitățile de finanțare/subvenționare și contractare a serviciilor sociale de către organizațiile neguvernamentale și cele pentru profit. Totodată, se susține nevoia implicării societăților comerciale în finanțarea serviciilor sociale furnizate de ONGuri prin acordarea de facilități companiilor.
3. **motivarea și valorizarea personalului de specialitate din instituțiile autorităților publice locale.** ONG-urile respondente atrag atenția asupra necesității profesionalizării personalului de specialitate existent la nivelul autorităților publice locale și, în paralel, crearea

unor sisteme de evaluare și supervizare profesională care pot fi și externalizate. Dar toate acestea trebuie susținute și de o îmbunătățire a sistemului de remunerație a activității acestuia.

4. **colaborarea cu autoritățile publice locale și centrale.** Modalitățile de colaborare sunt multiple, iar studiul a încercat evidențierea acestora. Pe de altă parte, s-a observat că acestea sunt parțial exploatate de către ONG-uri, uneori datorită lipsei de deschidere, neinteresului manifestat din partea autorităților publice locale sau din cauza unor reticențe din partea organizațiilor neguvernamentale.

BIBLIOGRAFIE

1. Lazăr F., *Profilul asistențelor sociale din România*, Editura de Vest, Timișoara, 2015
2. Autoritatea Națională pentru protecția Drepturilor Copilului și Adopție, *Strategia națională pentru protecția copilului 2014-2020*
3. Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție, *Raport de activitate, 2014*
4. Hope and Homes for Children, *Auditul Serviciilor Sociale pentru Copii din România – Raport Executiv*, Editura HHC România, 2012
5. <http://www.cnasr.ro/documente-7-279-ro-COMUNICAT-DE-PRES>
6. http://www.cnasr.ro/imag/files_1/146539109455644ab758667.pdf
7. http://www.mmuncii.ro/j33/images/buletin_statistic/Copil_trim_I_2015.pdf
8. http://www.mmuncii.ro/j33/images/buletin_statistic/copii_2014.pdf
9. http://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Proiecte_in_dezbatere/2014/2014-12-29_HG_SIncluziune-Anexa1.pdf

**Lista organizațiilor neguvernamentale respondente la chestionar și
tipul de servicii de îngrijire alternativă oferit**

Nr.	Denumirea organizației neguvernamentale	Tip servicii de îngrijire alternativă
1	Fundația Copiii Noștri, București	nerezidențial
2	Organizația Comunitară Concordia, București	amândouă
3	Fundația de Sprijin Comunitar, București	nerezidențial
4	Asociația Valentina, București	nerezidențial
5	Fundația Serviciilor Sociale Bethany, București	nerezidențial
6	SOS Satele Copiilor România, București	amândouă
7	Asociația Educ, București	nerezidențial
8	Asociația Centrul Român pentru Copii Dispăruți și Exploatați Sexual Focus, București	nerezidențial
9	Fundația Internațională pentru Copil și Familie ”Dr. Alexandra Zugrăvescu” – FICF, București	nerezidențial
10	Organizația Trebuie Filiala Brăila	nerezidențial
11	Asociația Fraților Mariști ai Școlilor din România, București	amândouă
12	Fundația Română pt Copii, Comunitate & Familie – FRCCF, Cluj-Napoca	nerezidențial
13	Federația Internațională a Comunităților Educative FICE Romania, București	nerezidențial
14	Fundația World Vision România, București	nerezidențial
15	Asociața de Ajutor AMURTEL România, București	rezidențial
16	Fundația Leonardo Murialdo, Ilfov	nerezidențial